

ARTIKEL UR ÖD 11/12 1964
"MIN BARNDOMS SKOLA"
ÄR VID UPPÄNGEN, NUVARANDE
BERGQVARA.

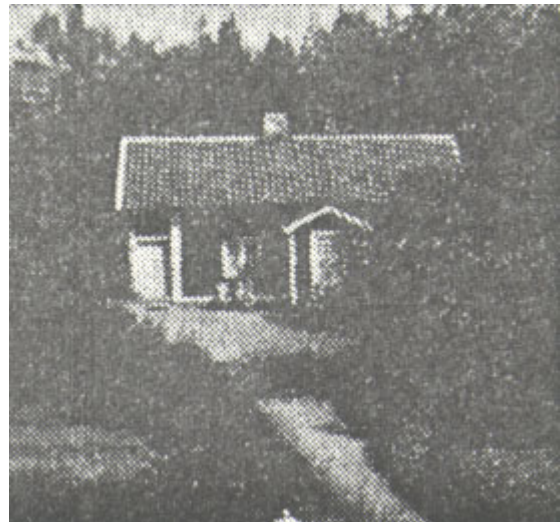
Min barndoms skola

Nu då den ena miljonskolan bygges efter den andra och undervisningen förbättras för att barnen skall bli skickade att uppta kampen för tillvaron på ett helt annat sätt än förr vill jag som en kontrast till det nutida skolväsendet berätta litet om min barndoms skola.

År 1884 fick jag som sexårig förhoppningsfull pilt skriva in mig i skolan vid det lilla gruvsamhället Nartorp i Skällviks socken. Som ovanstående bild visar var det inget miljonpalats. Den låga byggnaden bestod av ett större rum (skolsalen) 6,70 x 5,3m., takhöjd 1,90. Det var utrustat med tre fönster av mindre format. Därtill låg en liten kammare, s.k "strykrummet ", där alla ordentliga avbasningar verkställdes, samt ett mindre kök för lärarinnans räkning. Före ingången till skolsalen var en mindre förstuga, synlig på bilden. Här fanns ingen plats för kläder eller dylikt, enda möbeln var en träbänk på fyra ben, på vilken sommartiden fanns ett vattenämbar med skopa, där man fick läska sig i tur och ordning efter behov, dock ej på lektionstid. I skolsalen var till vänster en dörr in till lärarinnans kammare, vidare en stor öppen spis med s.k. hall runt om. Denna användes för att torka skor och strumpor under de väder på året då de kunde bli våta på vägen till skolan. Många hade ju endast obanade skogsstigar att gå, och som fotbeklädnaden ofta var bristfällig var utrymmet i den öppna spisen strängt upptaget. En donator hade till skolan skänkt ett försvarligt parti trätofflor som fick användas under dagen medan skor och strumpor torkade. Intill spisen var ytterligare en dörr som ledde till lärarinnans kök. Mitt framför till vänster var den allmänt fruktade svarta tavlan och till höger fanns spikar för upphängning av kartor och bibelplanscher, enda undervisningsmateriel som förekom förutom Läsebok för folkskolan.

Katedern utgjordes av ett mindre bord med låda. Skolbänkarna var långa med plats för åtta i varje bänk. I vanliga fall satt man sex eller sju. Sittbänkarna var utan ryggstöd och omålade. Pulpbänkarna hade lutande skiva och var försedda med lådor för böcker och material samt hål för bläckhorn. Ett skåp fanns också inom lokalen, där läseböcker, kartor och jordglob förvarades. Ved och vatten fick hämtas av barnen. Sommartiden och någon gång på vintern höll ej den vanliga källan vatten utan det fick vi då hämta över en kilometer från skolan. Skurning av lokalen som verkställdes en gång i månaden fick

växelvis utföras av barnens föräldrar, två och två. Avträdet var gemensamt för gossar och flickor och låg rätt avlägset. Undervisningen omfattade varannan dag småskolans två klasser och varannan dag folkskolans fyra klasser. Den började för småskolan kl. 9 och fortsatte till kl. 3 e.m. Folkskolan började kl.8 och slutade kl. 4 med två korta raster på förmiddagen, middagsrast samt en kort rast på

eftermiddagen. Ämnena var kristendom, Luthers katekes med förklaringar och bibelcitrat, som det gällde att kunna som ett rinnande vatten, varom inte fick man sitta kvar och läsa efter skoltidens slut. Och hände det att man inte kunde läxa på flera dagar blev man inbjuden till "strykrummet" och trakterad med risbastu. Beträffande historia och geografi räckte det om man nöjaktigt kunde redogöra för läxa. Skrivning och räkning behandlades ganska styvmoderligt och man fick ej lära sig mer än s.k. hela tal. Metersystemet som infördes i Sverige under denna tid, fick man grundligt traggla in. Sång förekom rätt mycket, bl.a. psalmsång morgon och kväll. Psalmerna skulle man kunna utantill. Gymnastik förekom sällan och endast som enkla arm- och benrörelser samt böjningar. I småskolan fick man endast skriva och räkna på griffeltavla. Först i folkskolan fick man använda papper och bläck. Lärarinnan, som titulerades mamsell, var en rödhårig och fräknig småländska med 1-årig småskollärläroexamen och dispens för undervisning i folkskolan. Hon hade ett häftigt temperament och förmådde också göra sin vilja gällande. De flesta barnen hade arbete på fridagarna. Gruvfolkets barn fick som regel under sommarhalvåret arbeta med malmplockning för att hjälpa till att förbättra hemmets ofta svaga ekonomi. Man hade ej kommit så långt i vetande att man insåg hur skadligt det är för barn att lära sig arbeta, men så redde man sig också utan skyddshem, och andra uppfostringsanstalter. Bostäderna var ett problem även då men icke i samma grad som nu. Trots arbete och trångboddhet blev alla utan undantag hyggliga och redbara människor som väl fyllt sin plats i livet.

Agge